

Orla Lehmanns Ridehustale

Taler

Orla Lehmann
Højesteretsadvokat og
nationalliberal

Dato

24. juni 1845

Sted

Christiansborg Ridehus

Omstændigheder

Talen foreligger i to versioner:

- 1) Lehmanns egen efterbearbejdning i *Efterladte Skrifter*, som siden blev trykt i *Danske Taler gennem 100 Aar*. (Dokumentation i bogværk).
- 2) Den version, som Lehmann lod trykke i *Fædrelandet* to dage efter mødet, d. 26. juni 1845. (Dokumentation i avis).

Forskellen på de to versioner er af stilistisk art.

Mine Herrer!

Det er med frydefuldt Sind, med et jublende Hjerter, at jeg hilser denne festlige Stund; thi den kommer til mig som Fredens Due med det glade Budskab, at Tvedragtens og Vanheldets Tid stunder til Ende, – den kommer til mig som Vaarens Svale, der forkynder, at den lange Fimbulvinter, der rugede over Nordens Kraft, flygter for Livets Lys og Lyst. Derfor fryder sig vort Sind; thi vi have længe vandret i Ragnaroks Mørke. Derfor jubler vort Hjerter; thi vi øjne den unge Morgens nyfødte Skær og fornemme dens friske, kvægende Aande.

Denne Forlængsel efter Forløsning, som gennem Kamp og Nederlag skal føre Norden til Sejr og Glæde, er den dybe Grundtone i de herlige Oldtidssange, der tilhøre alle Nordens Stammer, fordi de alle have bidraget til at skabe dem og fredet om denne hellige Arv, der som en Pagtens Ark i sig gemmer Vidnesbyrdet om Nordens oprindelige Enhed og Forjættelsen om, at det engang skal fuldbyrdes, hvad hine gamle Seere øjnede med Aandens Fremsyn. Men det er ikke blot i hint kostelige Sameje af vor Slægts Barndomsminder og ikke blot i de fælles Sagn om vor Yndlingsalders heroiske Bedrifter, der have forfærdet og forynget det alderstegne Europa, at vi maa søge den historiske Hjemmel for den Idé, som her har forenet os – den er vor hele Histories inderste Kjærne og egentlige Sjæl. Vel var den urolige Vikingaand os saa dybt i Kjødets baaret, at

ethvert Opsving i Norden altid først vendte sig udad, ofte til fjerne Lande. Men det er i Modsætning til andre, man bliver sig selv bevidst; det var først i Sammenstødet med den øvrige Verden, at Nordboerne fik Syn for deres sande Opgave. Hvad enten Nordens Aand førte deres sejrige Vaaben til Bretlands Kyst eller langs Østersøens Strande, – hvad enten den senere, da Hegemoniet var gaaet over til Sverige, kaldte dem ned i Tydsklands Dale eller til Polens og Ruslands Stepper – stedse vil man finde, at enhver stor Kraftudvikling i Norden endte med det Forsøg, at fuldbyrde Nordens Enhed ved at forene dets tre Kroner paa det samme Hoved. Disse Forsøg mislykkedes og maatte mislykkes, fordi man her, som andetsteds, vilde naa maalet ved Vold og Undertrykkelse, og fordi lykkeligvis ingen af Parterne var mægtig nok til varigen at betvinge de andre. Men lige fuldt er denne Stræben, som gennem lange Aarhundreder og ad de forskjelligste Veje idelig drev Nordens Folkeslag hen mod det samme Maal, den ledende Grundtanke, den hemmelige Mening af deres hele Historie. Den er den Nordstjerne, som vel ofte har været tilhyllet af Taager og Stormskyer, men om hvilken det desuagtet er vist: ”nescit occasum!” [den kender ingen Nedgang].

At Tanken om Nordens Enhed først sent og ufuldstændig er kommen til Bevidsthed, kan ikke forundre Nogen, som veed, i hvilken Grad det samme gjælder om vort hele Folkeliv: det har i Aarhundreder ligget i Dvale. Men neppe vaagnede det i Slutningen af det forrige Aarhundrede, førend vi se den skandinaviske Idé fremstaa som den første politiske Tanke, der kom til Bevidsthed og til Orde. Desværre var den kun af kort Varighed, denne saa heldigen begyndte Udvikling, som bebudede en lysere Fremtid. Men da saa uhørte Ulykker stormede ind over Folket, saa at hver politisk Tanke syntes brudt og hvert Fremtidshaab udslukket – da Lede over den nærværende Elendighed drev Folkeanden til at søge Trøst i Fortidens Minder – hvad Andet mødte den der, end Tanken om Nordens Enhed, som grundige Forskere og begejstrede Sangere opelskede og gjemte til bedre Tider, ligesom fordum, i Trængselens Dage, Leviterne i Templets Helligdom skjulte den sidste Spire af Davids Æt. Trængselens Dage vare tilende; den rystende Samfundsorden befæstede sig atter; de dybe Vunder lægtes efterhaanden, og Modet vaagnede paany til at gaa en ny Fremtid imøde. Da grebes den nye Slægt, som vi tilhøre, af hin [sic] Ide, hvorover vore Bedstefædre havde tænkt, og hvorom vore Fædre havde sunget – den Idé, der er vor Fortids Minde og vor Fremtids Haab, vore Nætters Maane og vore Dages Sol. Da frembrød atter det hellige Væld, hvoraf vi skulle øse Styrke og Frejdighed til at gjøre Nutidens Gjerning.

Se derfor, mine Venner, har jeg Tillid til mit Fædrelands Skæbne; thi mit Fædreland er det hele, treenige Norden! Derfor tror jeg paa den Sag, i hvis Navn vi her ere samlede; thi den er ikke fra igaar eller iforgaars, men saa gammel som selve Norden. Den er ikke udsprunget af nogle Ynglingers Vennemøder eller nogle Digteres Drømme, men den har Aarhundreders Hævd og Verdenshistoriens hellige Daab.

Dog er det ikke derfor mindre sandt, at denne Stund har en alvorlig og glædelig Betydning; thi den er et Vidnesbyrd om, at vi omsider ere slaaede ind paa den rette Vej, idet vi ikke mere søge at bygge Nordens Enhed paa Vold og Undertrykkelse, men paa Frihed og Kjærlighed. Ad denne Vej kunne vi naa Maalet, uafhængigt af Dynastier og Forfatningsspørgsmaal, og uden Afbræk for Alt, hvad der er berettiget og skjønt og værdifuldt i de Ejendommeligheder, som Nordens tre Hovedfolk ikke skulle fortabe, men tvertimod bevare, styrke og udvikle i den Nationale Enhed, hvori de vide sig forenede til et stort, et rigt og et mangfoldigt Hele. Det er denne Erkjendelse, som har ført Dem, mine Venner, langvejsfra herhen til dette Stævne; det er den, som her er kommen Dem imøde. Derfor tør vi holde os forvissede om, at disse Dage ville styrke os i denne vor Tro, og at det smukke billede af et stort Folkemøde under Frihedens og Kjærlighedens Banner vil gjøre et blivende Indtryk paa de opmærksomt tilskuende Folks Fantasi – thi Fantasien er Folkenes Øje – og saaledes blive et virksomt Middel til denne Tros Propaganda.

At denne Bevidstheds tidligst og stærkest har grebet den studerende Ungdom, er naturligt; thi det er dens Liv at leve i Ideernes Verden. Det er jo Ideens Majestæt med sit flammende Scepter at anvise Virkeligheden dens Vej, og det er de Unge gamle Ret, i dristig Forudgriben at opstille det Maal, til hvis Tjeneste de ville vie deres Kræfter. Derfor ville vi heller ikke lade os anfægte af, at vi kun ere unge; thi – som nys en anden Taler har sagt – det er de Unge, hvem Fremtiden tilhører. De Gamle ere ikke imod os; vi havde jo Vidnerne derpaa rundt omkring os og midt iblandt os. Men selv om de vare imod os, da skulde dette ikke rokke min Tro. Da vilde jeg sige til de Gamle, at de skulde vandre i Ørkenen, indtil de ere døde – den Sidste iblandt dem, og til de Unge vilde jeg sige, at da skulde de se deres Ønskers forjættede Land! Nu ere vi unge; men om et par Decennier ligger vort Fædrelands Skæbne i vor Haand. Da sidde vi i Kongernes og Folkenes Raad; da have vi vor anviste Gjerning, hver i sin Kreds, trindt om i alle Nordens Lande; da have vi alle Midler ihænde til at fuldbyrde, hvad vi have sat os som

vort Livs Opgave. Det kommer altsaa kun derpaa an, at vi vil blive tro mod den Sag, vi nu omfatte med Ungdommens begejstrede Kjærlighed. Sker dette, – arbejde vi, hver paa sin Vis, hver med de Kræfter, der ere ham givne, og i den Livsstilling, der vorder ham tildel: da, mine Venner, da vil vort eget Liv have Indhold og Betydning, og da vil vor Stræben bære velsignede Frugter for vort store, fælles Fædreland – det stolte, herlige Norden.

Det er dette Løfte, jeg for mit vedkommende herved aflægger i denne højtidelige Stund, og jeg kræver Dem Alle, saa mange De ere, til Vidner paa mine Ord. Og jeg spørger Dem alle, som her ere tilstede – jeg spørger Dem med hele min Alvor, som fylder min Sjæl, og som lyser mig imøde fra Deres Øjne – Jeg spørger Dem, om de med os derpaa ville indgaa et ubrødeligt Fostbroderskab? (Dette Spørgsmaal besvaredes med et langt og klangfuldt Ja.) Jeg spørger Dem, om dette Ja er mere end et begejstret Øjeblik flygtige Rus, om det er det sandru Udtryk af Deres inderste Sjæls Tanke, [sic] sa at det ikke skal henvisne, naar Livets Møje tungt sænker sig ned over Deres Isse, ikke henvæjres, naar Modgangens Storme fare hen over Deres Hoveder? (Ja.) Jeg spørger Dem, om De veed, at et saadant Ja er et helligt Løfte, hvormed ingen ærlig Mand letsindigen tør lege, et helligt Løfte, for hvilket De sætter i Pant Deres Manddoms Ære og Deres Sjæls Fred? (Ja.) Nuvel! Saa spørger jeg Dem da, om De ærligt vil holde, hvad De oprigtigt har lovet – om De ville blive tro – tro indtil Enden – tro i Liv og Død? (Her afbrødes talen i langt Tid af vedholdene Jaraab.)

Idet jeg staar her, ombrust af dette Løftes mægtige Bølgeslag, fremtræder der for min Sjæl et Billede, saa stort, at jeg næsten forfærdes ved at fremmane det, men ogsaa saa stort, at Ingen kan mistænke mig for at overse den umaadelige Forskjel baade i Situationen og i Personerne. Men desuagtet vil jeg nævne det, fordi det er godt at løfte Øjet op til det Store; derved voxer det Smaa. Nu vel, mine Herrer! Det Sted, hvor vi her ere forsamlede, er idag en rigt smykket Festhal; igaar var det et Ridehus. Det var i et lignende Hus i Versailles, at for mere end et halvt Aarhundrede siden en Aftenstund en Samling af Mænd traadte sammen, udgaaende fra deres sønderrevne Fædrelands forskjellige Egne, og aflagde en højtidelig Ed paa, at de vilde blive sammen, indtil de havde frelst deres Fædreland. De holdt deres Løfte, og hin Aften blev en af de store Mærkedage, der betegne et Vendepunkt i Verdenshistoriens Udvikling. Lad da ogsaa os holde sammen, indtil vi have frelst vort Fædreland, det hele, store skandinaviske Norden. Det have vi lovet hinanden: saa gaar da hen og hold Deres Ord! Bered

Deres Sind og udrust Deres Sjæl til at fuldbyrde Deres Gjerning – først og fremmest i det, som nu ligger Dem nærmest, i Aandens og Videnskabens Verden; men efterhaanden, som De føres ind i det praktiske Liv og kaldes til at deltage i dets Idrætter, ogsaa i Virkelighedens Rige. Det er dette Løfte, denne Pagt, vi nu ville besegle med et Hurra for Nordens Enhed!

Kilde

Orla Lehmann (1873). Tale paa Falster i (red.) Carl Ploug: Orla Lehmanns efterladte skrifter, tredje bind, s. 157-162. Gyldendal: København.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/orla-lehmanns-ridehustale>